

Deepfake video's: niet alleen maar leuk

Het wordt steeds gemakkelijker om nepnieuws te maken, maar ook steeds moeilijker om nepnieuws te herkennen. Ook deepfake video's kunnen gebruikt worden voor het verspreiden van nepnieuws. Wat zijn eigenlijk deepfakes? Hoe herken je ze? En waarom zijn er deskundigen die zich er zorgen over maken?

Op je telefoon kun je filmpjes bekijken

Deepfakes: neppe filmpjes

Als je een filmpje op internet ziet, ga je er meestal wel vanuit dat wat je ziet echt is. Tenzij er overduidelijk mee geknutseld is. Maar steeds vaker kun je het verschil niet meer zien. Deepfakes zijn video's die echt lijken, maar door de computer zijn bewerkt. Het zijn filmpjes waarin het gezicht van iemand over het gezicht van iemand anders is geplakt. Op die manier kun je iemand heel andere dingen laten doen en zeggen. Dat kan heel grappig zijn. Maar de filmpjes zijn eigenlijk ook een soort nepnieuws. Het lijkt immers alsof iemand iets doet of zegt, maar het is nep.

Deepfakes maken

Er komen steeds meer apps waarmee je heel makkelijk zelf deepfakes kunt maken. Je kunt dan bijvoorbeeld je eigen hoofd op het lijf van een filmster plakken. Hartstikke leuk natuurlijk. Wie wil er geen hoofdrol in een film? De technologie om deepfakes te maken, bestaat al jaren. Maar pas de laatste tijd wordt het maken van die filmpjes steeds populairder. Het vervalsen van geluid is nog wel heel lastig. Want daarvoor zijn heel veel opnames van iemands stem nodig. Maar de ontwikkelingen gaan snel. Er zijn nu dingen mogelijk die een half jaar geleden nog niet konden. En over een half jaar tot een jaar kun je waarschijnlijk niet meer met het blote oog zien of een filmpje nep is of niet.

Ongerust

Sommige deskundigen maken zich ongerust over deepfakes. De filmpjes kun je gebruiken om nepnieuws te verspreiden. Zo kun je minister-president Mark Rutte in een filmpje laten zeggen dat de Friezen Groningen willen aanvallen, terwijl hij dat in het echt nooit gezegd heeft. 'En als je dit soort filmpjes gebruikt om mensen een hak te zetten, ga je echt een grens over', zegt een deskundige. 'Als we een app op onze telefoon hebben waarmee je heel makkelijk dit soort filmpjes kunt maken, vrees ik dat het steeds vaker zal gebeuren dat ze op een verkeerde manier gebruikt worden. Bijvoorbeeld door iemand iets te laten doen of zeggen dat strafbaar is. Als je dat dan online zet, dan kan iemand in de problemen komen. Ook kun je met een nepfilmpje iemand chanteren. Dat mag natuurlijk niet!'

Echt of nep?

Het is belangrijk dat je weet dat wat je ziet niet altijd echt is. Je moet het dus niet automatisch geloven. Waar moet je dan op letten als je een video bekijkt?

- Maakt de mond van de spreker onnatuurlijke bewegingen?
 - Beweegt de mond in lijn met de rest van de gezichtsuitdrukking?
 - Knippert de spreker niet met zijn ogen?
 - Zitten er 'vervaagde' pixels in het beeld?
 - Zie je meer van het lichaam van de spreker? Klopt dat dan met bewegingen die het hoofd maakt?
- En nog een tip: Speel de video vertraagd af, dan vallen eventuele eigenaardigheden nog meer op.

Naar: nos.nl; www.mediawijsheid.nl/deep-fake/ (geraadpleegd op 23 januari 2020)